

Utbildningsutvärdering med extern bedömning vid Uppsala universitet 2022

**BEDÖMARUTLÅTANDE FÖR MUSIKVETENSKAP
VID DEN HISTORISK-FILOSOFISKA FAKULTETEN
VID UPPSALA UNIVERSITET**

2022-10-28

Innehållsförteckning

Introduktion	2
Grund- och avancerad nivå	3
Inledning	3
Utvärderingskriterier	4
Måluppfyllelse	4
Vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet	5
Studenters lärande i fokus	6
Examination och progression	7
Lärarkompetens och lärarkapacitet	8
Hållbarhet och jämställdhet	8
Bildning och arbetsliv	9
Studentinflytande	9
Studiemiljö	10
Uppföljning och utveckling	10
Forskarutbildning	11
Inledning	11
Utvärderingskriterier	11
Måluppfyllelse	11
Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet	11
Studenters lärande i fokus	12
Examination och progression	12
Lärarkompetens och lärarkapacitet	13
Internationalisering och hållbarhet	13
Jämställdhet	13
Bildning och arbetsliv	14
Studentinflytande	14
Studiemiljö	15
Uppföljning och utveckling	15
Fördjupningsområden	16
Musikteoriutbildning	16
Internationalisering	17
Forskarutbildningskurser	18
Sammanfattning	19
Bilaga	20

Introduktion

Bedömargruppen har haft i uppdrag att utifrån utvärderingsmodellen för Historisk-filosofiska fakulteten (Dnr HISTFILFAK 2017/23) som baseras på Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar, Högskolelagen (1992:1434) och Högskoleförordningen (1993:100) samt Mål och strategier för Uppsala universitet (UFV 2018/641) utvärdera utbildningen för grund-, avancerad- samt forskarnivå vid Institutionen för musikvetenskap.

I gruppens uppdrag ingick att granska institutionens tre utbildningsnivåer utifrån elva aspekter:

1. att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten;
2. att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet;
3. att undervisningen sätter studenters/doktoranders lärande i centrum;
4. att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs;
5. att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig;
6. att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas
7. att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen;
8. att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv;
9. att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen;
10. att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger;
11. att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs.

I bedömargruppen har följande personer ingått:

- Beáta Megyesi, professor, Uppsala universitet (ordförande)
- Johannes Brusila, professor, Åbo Akademi
- Ulrik Volgsten, professor, Örebro universitet
- Elin Kanhov, doktorandrepresentant, Stockholms universitet
- Anthony Öhnström, studentrepresentant, Uppsala universitet

Bedömargruppens utlåtande baseras på dels ett gediget och omfattande utvärderingsunderlag som institutionen lämnade till bedömargruppen, dels ett platsbesök med intervjuer med institutionsledning, personal och studenter. Den 1 september 2022 delades institutionens skriftliga underlag för utvärderingen med bedömargruppen som därefter sammanträtt två gånger för att diskutera innehållet i underlaget och förbereda intervjuer under platsbesöket. Den 7 september 2022 genomfördes ett förberedande möte online där institutionsledning informerade om utvärderingens mål och upplägg. Den 27 september 2022 möttes gruppen för att diskutera de allmänna intrycken och förbereda intervjuerna. Platsbesöket genomfördes den 29 och 30 september 2022 med ett program som redovisas i bilaga. Bedömargruppen har därefter med utgångspunkt i underlag och intervjuer gemensamt utarbetat sitt bedömarutlåtande. I utlåtandet presenteras bedömargruppens granskning av grund- och avancerad nivå samt forskarutbildning under separata rubriker, med utgångspunkt i de elva kriterierna ovan. Därefter presenteras av institutionens valda fördjupningsområdena. Då de huvudsakliga utmaningarna för institutionen är gemensamma för de tre utbildningsnivåerna, presenteras utvärderingen i en gemensam framställning.

Grund- och avancerad nivå

Inledning

Institutionen för musikvetenskap har inkommit med ett omfattande underlag som inkluderat detaljerad analys utifrån många olika aspekter inom samtliga utbildningsnivåer. Institutionens självvärdering vittnar om en stark pedagogisk medvetenhet och ett professionellt arbetssätt för att hjälpa studenter att nå utbildningsmålen och ge personalen förutsättningar och stöd i att ge en högkvalitativ utbildning.

Vid Institutionen ges ett omfattande och gediget utbud av kurser och program på grund- respektive avancerad nivå. Förutom både ett kandidat- och ett masterprogram, finns möjlighet att skriva ett examensarbete motsvarande det inom kandidatprogrammet, via de tre 30 hp-kurserna Musikvetenskap A, B, resp. C. Därutöver erbjuds ett flertal kortare fristående kurser, varav en del ingår i de i nämnda kurs- och programstrukturerna. Det omfattande kursutbudet möjliggörs inte minst av en väl genomtänkt samläsningsstruktur. Det masterprogram som institutionen erbjuder är internationell och ges på engelska. Masterprogrammets kurser är öppna också för studenter från andra program vid Uppsala universitet.

Generellt kan sägas att utbildningarna i musikvetenskap är väl genomtänkta med en stadig tillströmning av studenter årligen. Det finns ett stort utbud av kurser, såväl fristående som programkurser på campus eller nätbaserad på distans, för studenter med olika bakgrund och behov. Undervisningen uppfyller generella och utbildningsspecifika mål och utbildningarnas innehåll och form vilar på vetenskaplig grund. Undervisningen sätter studenters lärande i centrum genom att varva teori och praktiska övningar, samt varierande examinationsformer. Utbildningarna i musikvetenskap vid Uppsala universitet håller övervägande mycket hög kvalitet.

Undervisningen bedrivs från och med HT 2022 av en tillsvidareanställd lärarkår på 6 personer (2 professorer och 4 lektorer varav 2 docenter), därtill kommer 2 deltidsanställda vikarierande lektorer, tre forskare med mellan 10 och 18% undervisning, samt två amanuenser. Lärarna har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens och lärarresursen kan, som självvärderingen uttrycker det, ”anses god” givet nuvarande utbildningsvolym.

Institutionen har valt att särskilt fördjupa sin självvärdering av *musikteori* (i grundutbildningen) och *internationalisering* (på avancerad nivå), varför dessa teman kommer att särskilt beaktas under ett separat avsnitt. Det övergripande omdömet är mycket gott, om än institutionen står inför utmaningar vilka sammanfattas i slutet av utvärderingen. Nedan följer kommentarer rubricerade enligt de 11 aspekter (se ovan) som utvärderingen har att följa.

Utvärderingskriterier

Måluppfyllelse

Här kommer progressionslinjerna Musikvetenskap A, B och C, Kandidatprogram i musikvetenskap, samt Masterprogram i humaniora att beaktas under separata underrubriker. Bedömargruppen har granskat huruvida utbildningarnas specifika mål överensstämmer med målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen), samt huruvida de utbildningsspecifika målen, dvs. de förväntade studieresultaten, kan antas motsvara de faktiska studieresultaten. Att de enskilda delkurserna som granskats överensstämmer väl med examensmålen råder det ingen tvekan om, däremot finns diskrepanser mellan mål på olika nivåer, vilket kan vara instruktivt att iaktta när institutionen arbetar med mer långsiktiga utbildningsmål.

Musikvetenskap A, B och C

Utbildningarnas mål specificeras i utbildningsplaner och kursplaner, vilka bedömargruppen fått tillgång till. För Musikvetenskap A, B och C rör det tre kursplaner à 30 hp med inbördes delkurser på 7,5 respektive 15 hp. Musikvetenskap A inbegriper således fyra delkurser (Satslära, harmonisk analys och gehör; Västerländsk konstmusik; Fördjupningskurs; Världsmusik/Musiken i det populära). Av självvärderingen framgår att varje delkurs överensstämmer med examensordningen. Mindre tydligt är dock överensstämmelsen mellan delkursmålen och det övergripande mål som kursplanen för musikvetenskap A formulerar. Det gäller framför allt kurserna Världsmusik och Musiken i det populära. Kort sagt, kursplanens mål tycks kunna uppfyllas utan att vare sig delkursen Världsmusik eller Musiken i det populära beaktas – och det är oklart vad de senare tillför i fråga om vare sig breddning och fördjupning av de i kursplanen (Musikvetenskap A) formulerade målen.

De vad gäller målstrukturen för Musikvetenskap A ifrågasatta delkurserna ingår växelvis också i Musikvetenskap B, mot vilken samma invändning kan riktas. Samtidigt råder knappast någon tvekan att de enskilda delkurserna var för sig överensstämmer med examensordningen. Vad gäller Musikvetenskap C nämner självvärderingen att studenter upplever delkursen Musikvetenskapliga metoder som ”lästung och svår”, vilket måhända inte är förvånande med tanke på det omfattande kursinnehåll som redovisas. Till skillnad från Musikvetenskap A och B ser dock bedömargruppen inget skäl att ifrågasätta huruvida delkursernas sammanlagda innehåll motsvarar kursens (Musikvetenskap C) mål.

Kandidatprogram i musikvetenskap

Då kandidatprogrammets två första terminer utgörs av kurserna Musikvetenskap A och B gäller kommentarerna om de senare också för de förra. Kandidatprogrammets tredje termin ägnas en 15 hp fördjupningskurs i musikteori, som knyter an till musikteorikurserna i Musikvetenskap A och B. Därtill ges de två 7,5 hp kurserna Musikkritik och estetisk värdering, samt Musiklivets organisation och strukturer, båda med vad som i självvärderingen beskrivs som ”uppenbar relevans för en [för studenten] framtida arbetsmarknad”. Terminerna 4 och 5 utgörs av studier i annat ämne, vid annan institution eller lärosäte, men kan också innefatta praktik vid exempelvis någon kulturinstitution. Termin 6, som avslutar programmet, beskrivs inte närmare i självvärderingen, men tycks av kursplanen att döma i mångt och mycket överensstämma med innehållet i Musikvetenskap C.

Om måluppfyllelsen för Musikvetenskap A, B och C föranledde undran vad gäller relevansen av de båda delkurserna Världsmusik och Musiken i det populära, så är bedömningen snarast den motsatta

vad gäller kandidatprogrammet. För musikvetenskap A, B och C framstår de delkurser som är orienterade mot musikteori och västerländsk musikhistoria som centrala och självklara i förhållande till respektive kursplans mål. När det gäller de explicita målen i utbildningsplanen för Kandidatprogram i musikvetenskap framstår däremot den starka fokuseringen av och fördjupningen i musikteori och västerländsk musikhistoria "från ca 1700–1900" som mindre relevant, särskilt i den mån den sker på bekostnad av tids- och genremässig, samt kulturell breddning och fördjupning inom musikområdet. Det gäller exempelvis den i utbildningsplanen uttryckta målsättningen att studenten ska kunna visa "förmåga att kritiskt hantera musikaliska material och uttryck från olika tider och kulturer och att visa kritisk förståelse för musikens plats i samtidskulturen", samt att för ändamålet kunna "söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information" (västerländsk musikhistoria och musikteori nämns däremot inte bland kandidatprogrammets mål). Det råder däremot ingen tvekan om att de enskilda delkurserna var för sig överensstämmer med examensordningen.

Masterprogram i humaniora

Den utbildning som ges i musikvetenskap ingår i ett universitetsgemensamt program, Masterprogram i humaniora, vilket förklarar utbildningsplanens mycket generella formuleringar (programmet har 17 inriktningar). Något oklart för den musikvetenskapliga inriktningen är emellertid inom vilken kurs på masterprogrammet studenten får lära sig de kunskaper som krävs för att uppfylla målet, att kunna "självständigt genomföra utredningar inom skilda delar av arbetslivet". Programmet kommer dock att fr.o.m. ht 2023 ersättas med ett renodlat masterprogram i musikvetenskap, som även om det planeras ha samma kursinnehåll som tidigare, får en ny utbildningsplan, vilket i nuläget gör en närmare granskning med avseende på utbildningsspecifika mål mindre relevant. Bedömargruppen finner, i enlighet med vad självvärderingen redovisar om utbildningen på masternivå, att nuvarande delkursers måluppfyllelse med avseende på högskolelagen och examensordningen är god.

Vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

Forskningsanknytningen i musikvetenskap kännetecknas av starka teoretiska, såväl som praktiska inslag. Alla lärare är aktiva forskare och mer än hälften har eller har haft externt finansierade forskningsprojekt, vilket borgar för god forskningsanknytning i undervisningen. Professorer och lektorer deltar aktivt i undervisningen vid institutionen, i arbetslag tillsammans med övriga forskare och postdocs, vilket borgar för att beprövad erfarenhet förmedlas inom lärarkåren. I den mån doktorander undervisar (under läsåret 2020–2021 rörde det sig om 5 undervisande doktorander) är omfattningen maximalt 20% och undervisningen sker under vägledning av disputerad lärare med kursansvar. Ett etablerat nationellt samarbete för lärare i ämnet mellan lärosäten erbjuder kunskaps- och erfarenhetsutbyte vid återkommande ämneskonferenser och vid årliga nationella forskningskonferenser.

I de olika kurserna får studenterna redan från början av sin utbildning läsa vetenskapliga artiklar i tidskrifter, antologier och böcker. Kritisk argumentation, diskussion och analys utgör centrala inslag på kurserna, från förstaårsstudier till avancerad nivå. Studenterna tränas i och får förmåga att kritiskt tolka och värdera information, samt kritiskt diskutera företeelser och frågeställningar inom det musikområde som studeras. Olika typer av workshops förekommer vid samtliga utbildningsnivåer.

En viss undran föranleder dock de praktiskt orienterade musikteorikurserna som ges, exempelvis Barockkontrapunkt 1–2, och Renässanspolyfoni 1–2. Dessa är fristående kurser som riktar sig mot "tonsättare, orkester- eller frilansmusiker på hög nivå", d.v.s. ett slags fördjupningskurser för praktiskt verksamma musiker, snarare än forskningsorientering och -förberedelse för studenter. Att kurserna

vilar på beprövad erfarenhet är uppenbart, men mål och kriterier framstår som mer "konstnärligt" än vetenskapligt anknutna. I självvärderingen motiveras kurserna med att institutionen ser det som "ett slags 'riksansvar' att ge dessa kurser". Invändningen gäller också, och är kanske mer befogad, vad gäller 7,5hp-kursen Satslära, harmonisk analys och gehör, som ingår i Musikvetenskap A (och följaktligen också i kandidatprogrammets första termin). Kursplanen anger att det handlar om att "tillämpa regler", men säger ingenting om vare sig kritisk problematisering eller vetenskapliga frågeställningar. Självvärderingen förtydligar att kursen går ut på att skriva fyrstämmig sats med "korrekt stämföring" och där kriteriet för betyget VG är att presentera "en näst intill felfri sats med god stämföring". Kursens påtagligt praktiska inriktning (dess form i förhållande till dess innehåll) kan, givet målen för Musikvetenskap A och Kandidatprogrammet i musikvetenskap kanske förklara de negativa studentomdömen som bedömargruppen mötte, att musikteorin "är svårare än jag trodde" (liknande studentkommentarer återges också i institutionens självvärdering), samt att man som student inte uppfattar kursens roll i utbildningen i stort.

Med dessa invändningar beaktade är dock bedömargruppens helhetsomdöme att undervisningens innehåll och form, med avseende på vetenskaplig grund, samt beprövad erfarenhet, är god.

Studenters lärande i fokus

Att undervisningen sätter studenters lärande i centrum avspeglas i verksamheten på flera sätt. Utgångspunkten är att alla behöriga studenter ska ges lika goda förutsättningar för lärande oavsett bakgrund. Den nyligen genomförda sammanställningen av lärartimmar på grundkurser vid Uppsala universitet ger institutionen ett högt antal lärarledda undervisningstillfällen i relation till övriga institutioner på fakulteten. Enligt de studenter som bedömargruppen talat med får de, under sin första termin, undervisning upp emot 5 dagar i veckan och de har redan under sin första månad fått träffa 6 olika lärare, vilket vittnar om ett ambitiöst upplägg av undervisningen med avseende på studenternas lärandemöjligheter. Intrycket är detsamma vad gäller masterprogrammet, där handledningsresursen uppges vara 24 timmar per student.

I självvärderingen nämns därtill en rad informationskanaler och möjligheter till praktiskt stöd som studenterna kan få. Hit hör bl.a. den studentguide som institutionen tagit fram (tillgänglig både digitalt och i tryck) med information för nya studenter om att vad det innebär att studera vid universitet. Förstagångsstudenter, vilka utgör mellan en tredjedel och hälften av studenterna på introduktionskursen inom grundutbildningen (Musikvetenskap A), erbjuds via den s.k. Språkverkstaden hjälp med både studieteknik och språklig framställning (det senare ett ökande behov som institutionen uppmärksammar).

För de studenter som saknar förkunskaper i musikteori erbjuds en s.k. Teoristuga, där en amanuens ger stöd och extra undervisning. En amanuens finns också som resurs vid särskilda musiklyssningsseminarier (sommarkursen Allmän musikleära möjliggör därtill extra förberedelser inför grundkursen). Om amanuenser kan också tilläggas att de, som undervisande masterstudenter, anses utgöra en särskilt viktig pedagogisk funktion som länk mellan ett student- och ett lärarperspektiv. Amanuensuppdraget (max 3 år) innebär därtill en möjlighet till inblick i det akademiska arbetet för de masterstudenter som axlar uppdraget. Institutionen bedömer att ca. hälften av de masterstudenter som haft amanuensuppdrag har gått vidare till forskarutbildning.

Institutionen har också samarbete med universitetsbiblioteket. Till förfogande står bl. a. en i musikvetenskap disputerad bibliotekarie som ger studenter information om informationssökning och som hjälper till att handleda studenter i enskilda studentarbeten på både grund- och avancerad nivå.

En invändning vid intervjuer med kandidatstudenterna som kan vara relevant att ta upp i detta sammanhang gällde en fördjupningskurs utgående från forskares och doktoranders pågående projekt, vilken upplevdes som svår att relatera till i det tidiga stadium av utbildningen det rörde sig om (Musikvetenskap A/kandidatprogrammets första termin) och diffus rent målmässigt.

Tillsammans med de ovan nämnda undervisningsresurserna och de olika former av stöd som studenterna erbjuds, är det sammanfattande omdömet att lärandet står i centrum för undervisningen i musikvetenskap, både på grund- och avancerad nivå.

Examination och progression

I självvärderingen nämns ett flertal examinationsformer som används vid institutionen: ”salstenta, hemtenta, inlämningsuppgifter, muntliga och skriftliga seminarieuppgifter, muntliga och skriftliga redovisningar, samt uppsatser och examensarbeten”. Ytterligare examinationsformer som ges är ”inlämningsuppgifter och [...] medverkan i diskussionsforum”. Dessa väljs och fastställs med beaktande av såväl examensordning som kursplan specifika mål av institutionsstyrelse efter diskussion i lärarkollegium när kursplaner antas.

Variationen av examinationsformer är uppskattad av studenterna, men bedömargruppen ser också en viss otydlighet i mångfalden (utgör ”salstenta” resp. ”hemtenta” examinationsformer?). Otydlighet finns också i angivandet av betygskriterier där kriterier i vissa fall tycks sammanfalla med examinationsuppgifter och i några andra fall där betygskriterier är mer eller mindre synonyma med kursmål. Inte minst krävs tydlighet och transparens i dessa avseenden, för att säkerställa – både för student och för examinerande lärare – att samma kriterier verkligen gäller vid olika examinationstillfällen, samt i de fall som självvärderingen lyfter fram, där studentanpassad examination efterfrågas (jfr. både Riktlinjer för studenternas arbetsvillkor och Pedagogiskt program för Uppsala universitet). Följaktligen lyfter också institutionens självvärdering behovet av att dela den ”tysta kunskapen” som annars tenderar att präglar arbetet med dessa frågor.

Vad gäller progression märks den i de självständiga arbeten som studenten skriver inom Musikvetenskap B och C (år 1 och tre inom kandidatprogrammet), vilka fordrar successiv breddning såväl som fördjupning. Därtill är progressionen tydlig inom de teorifokuserade kurserna där kurserna på högre nivå helt uppenbart förutsätter att studenten tillgodogjort sig mer elementära nivåer för att klara examinationen. Inom masterprogrammet förutsätts progression i behörighetskravet på kandidatexamen motsvarande 180hp i humaniora eller samhällsvetenskap. Under programmets gång sker progression inte minst via kursen Master Thesis Proposal 7,5hp där studenten självständigt ska formulera en projektplan med forskningsfråga, som kan ligga till grund för den följande masteruppsatsen och som är ett villkor för att gå vidare med det avslutande uppsatsarbetet på 45hp.

Slutomdömet av dessa aspekter – examination och progression – är att de, mot bakgrund av lärarkårens erfarenhet och kunskap är både ändamålsenliga och rättssäkra.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Som noterats inledningsvis är institutionens lärarkapacitet förhållandevis god, med en tillsvidareanställd lärarkår bestående av 2 professorer och 4 lektorer varav 2 är docenter. Därutöver har institutionen tillgång till deltidsanställda vikarierande lektorer, forskare, och två amanuenser, samt doktorander med upp till 20% undervisning i tjänsten. En adjungerad adjunkt avslutade sin anställning i slutet av läsåret 2021/22 och arbetsuppgifterna har tagits över av ny lektor. Alla verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens. De tillsvidareanställda lärarna har genomgått grundläggande och fördjupad högskolepedagogisk utbildning på minst 10 veckor. De andra verksamma i undervisningen inkl. vikarier och forskare har genomgått pedagogisk grundutbildning på minst 5 veckor. Samtliga lärare är aktiva forskare, deltar i internationella konferenser och publicerar sina rön i internationella tidskrifter. Lärarkompetensen på alla utbildningsnivåer är m.a.o. mycket hög.

Lärarnas arbetstidsfördelning särskilt inom grundutbildningen kan dock behöva ses över för en mer rättvis fördelning av arbetet, samt för att motsvara faktiskt nedlagt arbete. Problematiken är inte unik för musikvetenskap utan är ett generellt problem inom universitetet. Bedömargruppen uppmuntrar institutionen att diskutera frågan vidare med sina systerinstitutioner såväl över institutions- och fakultetsgränser som nationellt. Att stödja och underlätta för lärarna på framför allt de tidskrävande distanskurserna i form av hjälp av en kursassistent med särskilt ansvar för lärplattformen är mycket positivt.

Lärarkapaciteten kan följaktligen anses vara tillräcklig givet nuvarande utbildningsvolym, även om antalet tillsvidareanställda lärare är få i förhållande till det breda fält som lärarna behöver täcka, givet de mål som anges i utbildningsplanerna (jfr ovan). Institutionen har arbetat strategiskt för att lärarnas sammanlagda kompetens ska täcka en bred ämnesprofil. Den nyligen inrättade lektorstjänsten i musikvetenskap, särskilt inom musiketnologi, populärmusik och musikinriktad kulturteori bidrar till att säkerställa en fast, långsiktig lärarresurs, vilket efterfrågats i tidigare utvärderingar. Bedömargruppen ser mycket positivt på institutionens strategiska arbete för att ersätta de många korta tillfälliga timanställningarna med tillsvidareanställning, som förväntas gynna det långsiktiga kvalitetsarbetet. En fortsatt breddning genom nyrekryteringar vore definitivt önskvärd och skulle ytterligare stärka utbildningarnas kvalitet.

Hållbarhet och jämställdhet

Utbildningen vid institutionen relateras till de globala hållbarhetsmålen som de formuleras i Agenda 2030. Framför allt handlar det om social hållbarhet, vilket bland annat inbegriper "effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer". Här inbegrips inte bara de kulturinstitutioner inom vilka studenterna kan tänkas arbeta vid efter Kandidatprogrammets praktikkurs, utan även de "institutioner" som olika musikaliska genrer, subkulturer och kulturer utgör. Vad gäller utbildningen nämner självvärderingen särskilt Masterprogrammets uppsatskurs, vars mål sägs inbegripa förmågan att "göra bedömningar med avseende på jämställdhets- och jämlikhetsaspekter, samt medvetandegöra och problematisera ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling".

Institutionens självvärdering redovisar en könsmässig fördelning som innebär att 4 av de 6 tillsvidareanställda är män, varav 2 är professorer. Även inom studentgrupperna märks en viss övervikt av män, även om skillnaden är liten. Jämställdhetsfrågor och normkritiska perspektiv

integreras dock i utbildningen, framför allt inom de populärmusikaliskt och utomeuropeiskt orienterade kurserna. Förutom genusaspekter och queerperspektiv kan det handla om frågor som kanonbildning, eurocentrism, och globalisering.

I den mån studenterna var av avvikande åsikt under intervjun gällande dessa frågors integrering i utbildningen handlade det om den indelning man upplevde, med å ena sidan ett starkt fokus på kurser i musikteori och å andra sidan en komplettering med kurser fokuserande på “kulturen runtomkring”.

Bildning och arbetsliv

Hållbarhetsmålen i Agenda 2030 inkluderar också frågor om bildning, professionell kunskap och arbetsliv, i det att en av målsättningarna är att “säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla”. Grundutbildningen i musikvetenskap svarar mot detta mål på flera olika sätt. Dels förbereder utbildningen studenterna på ett framtida arbetsliv genom olika möjligheter till kontakt med arbetslivet inom kandidatprogrammet. Studenterna har där möjlighet att välja en praktikkurs där de får möjlighet att genomföra praktik på arbetsplats inom musiklivet, exempelvis vid en musikinstitution eller ett produktionsbolag. Ett par kurser inom grundutbildningen fokuserar också särskilt på arbetslivet, en i samarbete med musikkritiker och en om musiklivets organisation, med möjlighet till exkursioner och studiebesök, samt gästföreläsningar. Studenterna överlag var nöjda med utbildningarnas arbetslivsanknytning, om än det inom kandidatgruppen uttrycktes en önskan om mer “branschanknytning”.

Institutionen har också en medveten strategi kring det livslånga lärandet där studenter erbjuds möjlighet att läsa fristående kurser för fortbildning, vidareutbildning, karriärväxling och/eller ren allmänbildning. Kurserna är utformade på distans och är nätbaserade, vilket möjliggör ett brett deltagande. Institutionens ambition för att förbereda studenter för ett framtida arbetsliv har också märkts genom inrättandet av en adj. adjunktjänst på 20% (vars uppgifter togs över av en nyrekryterad lektor) med huvuduppgift att stärka kontakter till yrkeslivet.

På avancerad nivå finns också kursen Verksamhetsförlagd utbildning, på antingen 7,5 hp eller 15 hp, och som ges vid behov och intresse. Bedömargruppen kan härvidlag konstatera att institutionens kapacitet att förbereda studenter för ett framtida arbetsliv, samt att tillgodose samhällets behov av bildning och professionell kunskap är minst sagt god.

Studentinflytande

Studentinflytande på planering, genomförande och uppföljning av utbildningen garanteras bl. a. av att institutionen har ett systematiskt arbete och tydliga rutiner för kursvärderingar på grund- och avancerad nivå. Ett nytt, centralt system för kursutvärderingar (Studium) har inneburit en del praktiska problem både för lärare, administrativ personal och studenter, men bör kunna övervinnas inom överskådlig tid. Mittkursvärdering används ibland som komplement till anonymiserade slutkursutvärderingar, vilket möjliggör justeringar under kursens gång. Svarsfrekvensen för de ordinarie anonyma kursvärderingarna har dock varit låg och ett sätt att komma till rätta med detta har varit att schemalägga kursvärderingar till sista undervisningstillfälle. En annan möjlighet för studenterna är att förmedla synpunkter via sin studeranderepresentant i institutionsstyrelsen, men studenterna kan behöva bli påmind om möjligheten under utbildningens gång (studenterna på lägre nivåer uttryckte ovisshet om möjligheten).

Studiemiljö

Studiemiljön står under årlig kontroll av skyddsombud. Institutionen är belägen centralt i Uppsala vid Engelska parken och har hela tre undervisningssalar till sitt eget förfogande. Dessa salar är också tillgängliga efter schemalagd tid för enskilda studier och grupparbeten. Dessutom finns ljudisolerade övningsrum i källaren med tillgång till "klaverinstrument". Det som saknas, enligt självvärderingen, är gemenskapsutrymmen exklusivt för musikvetarstudenterna (andra gemenskapsutrymmen finns på campus). Likväl kan bedömargruppen konstatera att den fysiska studiemiljön är mycket god.

Vad gäller den sociala miljön görs försök att stärka kopplingen mellan masterstudenter och doktorander genom att involvera de senare i masterstudenternas textseminarier. Masterstudenterna kopplas också närmare institutionen genom att få tillgång till institutionens personalrum (till vilket självfallet också doktoranderna har tillträde). Därtill finns ett mentorsprogram på frivillig basis inom vilket masterstudenter under sitt andra år tar hand om förstaårsstudenter. Den sociala miljön kan m.a.o. också sägas vara god och de kommentarer bedömargruppen mötte bland de olika studentgrupperna var uteslutande positiva.

Uppföljning och utveckling

Institutionen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete genom regelbunden utvärdering av kurser och uppföljning av studenters kursvärderingar. Detta sker bl. a. i lärarlag, i lärarkollegiet och på handledarkollegiemöten. Pedagogiskt utvecklingsarbete sker inom lärarkollegiet genom kollegialt samarbete, både formellt och informellt. Studierektor för grundutbildningen leder arbetet med den pedagogiska utvecklingen och är sammankallande för lärarkollegierna som hålls en gång i månaden. Ämnesdidaktiska frågor diskuteras aktivt i kollegiet men också på ämnesdidaktiska konferenser nationellt, samt internationellt i musikdidaktiska nätverk. Individuella pedagogiska utvecklingsplaner finns för alla lärare och deltagande i högskolepedagogiska kurser uppmuntras genom att tid frigörs från schemalagd undervisning.

Forskarutbildning

Inledning

Forskarutbildningen vid musikvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet har långa anor och en stark tradition inom framför allt historisk musikkforskning. Institutionen har också en god och stabil ekonomi på forskarutbildningsnivå. Doktorandantalet bygger på fakultetsanslagets storlek, vilket i praktiken har inneburit att två doktorandtjänster utlyses i medeltal vart annat år. Volymen på utbildningen är således förhållandevis liten, men samtidigt bör konstateras att genomströmningen är mycket god. Söktrycket är högt och antagningen har under de senaste åren präglats av en stark internationalisering, vilket kan ses som ett resultat av institutionens internationella renommé och de goda ekonomiska villkor doktoranderna erbjuds.

Till forskarutbildningens utmaningar hör ökade förväntningar på klarare strukturering och större musikvetenskaplig bredd, vilket är ett resultat av bland annat doktorandernas mångsidiga avhandlingsteman och intressen. Självvärderingen visar dock på en medvetenhet om vilka olika dimensioner som ingår i problematiken och på att man vid ämnet inlett en diskussion om eventuella lösningsmodeller.

Utvärderingskriterier

Måluppfyllelse

Enligt bedömargruppens uppskattning når institutionens forskarutbildning väl de förväntade resultaten i förhållande till målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) samt de utbildningsspecifika målen. Forskarutbildningens goda genomströmning med en jämn produktion av doktorsexamina, vars kvalitet säkrats med hjälp av externa examinatorer och betygsnämndsledamöter, är för sin del ett klart bevis på måluppfyllelsen. De utexaminerades goda placering efter examination är vidare ett tecken på utbildningens kvalitet och relevans.

Måluppfyllelsen nås genom att erbjuda doktoranderna en stark ämnesbas i institutionens doktorandkurser och handledning. Utbildningens småskalighet erbjuder en möjlighet att anpassa kurserna enligt individuella behov. Samtidigt innebär det här dock också att det kan uppstå en svårhanterlig balansgång mellan egen tematisk fördjupning och en allmänvetenskaplig bredd, vilket i praktiken skötts genom att erbjuda stor personlig valfrihet i utformandet av kursuppläggen. En större tydlighet i förväntningarna kunde klargöra utbildningens mål redan i initialskedet för enskilda studerande.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Utgående från undervisningens generella utformning, de olika delmomentens innehåll och de undervisande samt handledande lärarnas kompetenser kan bedömarpanelen konstatera att forskarutbildningen vilar på en stabil vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Institutionens doktorandkurser, forskarutbildningspraktiker, examination och studieformer bygger på vetenskapligt tänkande, som studenterna lär sig och anammar under studietiden. Ett viktigt element är också

doktorandernas deltagande i olika doktorandnätverk och annat samarbete musikvetenskapliga lärosäten emellan. Samråd kring forskarutbildningen inom musikvetenskap sker även under nationella ämneskonferenser.

Med tanke på de vetenskapliga krav på både djup och bredd, som institutionens doktorandprojekt ställer på utbildningen, kunde undervisningens bas ytterligare stärkas genom att systematisera och vid behov formalisera samarbetet med övriga musikvetenskapliga forskarutbildningar och forskarutbildningar i tematiskt relevanta angränsande ämnen. På det här sättet kunde institutionens forskarutbildning möjligen nå en större bredd utan att ge avkall på djup.

Studenters lärande i fokus

Såväl självvärderingen som bedömargruppens intervjuer med doktorander och personal tyder på att doktorandernas lärande står i centrum för forskarutbildningen.Handledningen verkar vara flexibel och utformas enligt de enskilda doktorandernas intressen. För att erbjuda relevanta kurser åt doktoranderna, som är få men med brokiga teman, har institutionen gått in för att erbjuda ett stort urval kurser som kan utformas enligt doktorandens intressen. I praktiken betyder det här att man erbjuder ett förhållandevis stort urval kurser, som kan indelas i tre typer: en obligatorisk doktorandkurs som ges samordnad av fakulteten, kurser som ges med regelbundenhet av institutionen och i praktiken kan sägas vara obligatoriska och slutligen kurser som ges utifrån en eller flera doktoranders inriktning och avhandlingsprojekt.

Doktoranderna har med andra ord i princip rätt stora valmöjligheter, även om dessa i själva verket kan begränsas av institutionens utbud av ”valfria men i praktiken obligatoriska” kurser. Pedagogiskt innebär systemet att man balanserar mellan att erbjuda läskurser för enskilda studenter och seminariebaserade kurser för flera doktorander. Självvärderingen tyder på en medvetenhet om de utmaningar som balansgången mellan å ena sidan doktorandspecifik inläring och å andra sidan större vetenskapstematisk samt pedagogisk bredd innebär. I självvärderingens fördjupningsdel presenteras således också förslag för att klara av balansgången. Förslagen tyder på en förmåga att identifiera problemen och en vilja att åtgärda dem även om eventuella förändringar verkar förhållandevis komplexa. En utmaning som bedömargruppen även noterat är att valfrihetens möjligheter ställer krav på egen aktivitet från doktorandens sida. Även här kunde en systematisk klarhet och ett ökat, planmässigt ordnat samarbete med övriga musikvetenskapliga forskarutbildningar och med forskarutbildningar i tematiskt relevanta angränsande ämnen erbjuda möjligheter för nya lösningar.

Examination och progression

Enligt bedömargruppen bygger forskarutbildningen på en progression, som inte går att jämföra med studiegången inom de lägre utbildningarna, men som fungerar på ett meningsfullt sätt på en högre nivå. Doktoranderna kan, tack vare flexibiliteten i studierna, utforma sina studier i enlighet med de personliga intressena och behoven. Likaså är examinationen utformad på ett ändamålsenligt sätt med hjälp av kompetent lärarkraft så att doktorandens rättssäkerhet garanteras.

Den stora valfriheten betyder att de enskilda forskarutbildningskursernas examinationsprinciper kan vara mycket öppna för att ge möjligheter till flexibilitet. Enligt bedömargruppen kan det vara bra att se över dessa i samband med utvecklandet av forskarutbildningskurserna för att trygga strukturell klarhet, standardisering av kursernas omfattning och transparens. Det här, liksom möjligheten att skapa tydligare ansvarsfördelning i forskarutbildningen gällande initiering, utformning

och skapande av kurser, berörs i självvärderingens fördjupningsdel. Detta kan ses som ett positivt tecken på att institutionen är medveten om utvecklingsmöjligheterna och är beredd att åtgärda läget.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

På basis av institutionens självutvärdering och dokumenterade uppgifter om personalresurser och behörighet kan bedömargruppen dra slutsatsen att institutionen har kompetenta och erfarna lärare och handledare som kan bedriva den musikvetenskapliga forskarutbildningen på ett framgångsrikt sätt. Institutionen är en renommerad forskningsenhet med många aktiva forskare och framgångsrika forskningsprojekt, vilka bidrar direkt och indirekt till en fruktbar forskarutbildning. Alla lärare och handledare inom forskarutbildningen har genomgått högskolepedagogisk utbildning och samtliga har tagit kursen "Handledning av doktorander". Professorerna har även gått fördjupningskursen för doktorandhandledning.

Forskarutbildningens dilemma, dvs. att möta kraven på djup och bredd då doktorandprojekten kan röra sig i vitt skilda områden, ställer naturligtvis också krav på handledarnas och lärarnas kompetens samt tidsanvändning. Handledarkollegiet skulle med fördel kunna utökas genom att erbjuda docenter möjligheten till att fungera som huvudhandledare. Institutionen har lyckats övervinna de här problemen med hjälp av utomstående bihandledare. Det här verkar vara en fungerande lösning och förmodligen också ett behov i framtiden.

Internationalisering och hållbarhet

Institutionens internationella prägel kan enligt bedömargruppens uppskattning anses vara påtaglig också inom forskarutbildningen. Antagningen till utbildningen har redan en längre tid varit internationell, vilket även lett till att gruppen forskarstuderande kontinuerligt internationaliserats. Institutionen anlitar även internationella externa handledare och granskare. Den ökade internationaliseringen kan leda till språkliga problem inom forskarutbildningens småskaliga seminariebaserade verksamhet, där doktoranderna kan skriva avhandlingar på olika språk, men självvärderingen och intervjuerna tyder på att de inblandade parterna är medvetna om situationen och har med olika medel försökt överbrygga problemet. Kurser i svenska och engelska erbjuds för anställda vid Uppsala universitet och institutionen bör arbeta för att säkra platser för sina doktorander och uppmana dem att delta redan tidigt i utbildningen.

I självvärderingen diskuteras hållbarhet inte skilt för forskarutbildningens del. Utgående från de generella perspektiven kan man dra slutsatsen att till exempel hållbarhetsmålen under Agenda 2030 återspeglas i forskarutbildningen till relevanta delar. Detta kunde i framtiden diskuteras mer explicit, framför allt som institutionens forskningstradition och flera doktorandprojekt anknyter direkt till flera centrala perspektiv på kulturellt hållbar fostran i Agenda 2030, såsom kulturarv och historiemedvetenhet, kulturmiljöer, kreativitet och mångkultur samt kulturell mångfald.

Jämställdhet

Institutionen har beaktat behovet av att i det dagliga arbetet notera jämställdhet och överlag integrera jämställdhetsperspektiv i forskarutbildningen. I samband med allmän undervisningsplanering samråder institutionens lika villkorsgrupp och lika villkorsombud med lärarkollegiet, vilket torde trygga en allmän beredskap att hantera jämställdhetsfrågor. I vilken mån perspektiven integreras i

forskarutbildningen och handledningen verkar delvis bero på doktorandprojektens särprägel. Självvärderingen tyder på att institutionen är medveten om den ojämna könsfördelningen i handledarstyrkan, vilket till en viss mån kan korrigeras med hjälp av nyanställning och externa handledare. Det finns likaså en förståelse för hur jämställdhetsfrågor kan påverka forskarseminariepraktiker, vilket kan bedömas erbjuda goda förutsättningar att uppehålla och utveckla en god jämställdhet i det praktiska arbetet. För närvarande verkar diskussionerna om jämställdhet konkretiseras i frågor om personalens könsfördelning. Vidare diskussioner om queer, etnicitet och ålder aktualiseras i fråga om kursteman på lägre nivåer, men i framtiden kan de även tänkas bli relevant i andra sammanhang.

Bildning och arbetsliv

Enligt bedömargruppen svarar forskarutbildningen vid institutionen mot både ett individuellt och ett samhälleligt bildningsbehov i enlighet med såväl en traditionell bildningsuniversitetssyn och ett krav på professionell kunskap som förbereder studenten för ett framtida arbetsliv. I institutionens egen forskarutbildning ingår färdighetsgivande kurser med relevans utöver det pågående forskningsprojektet. I studierna ingår också den fakultetsgemensamma obligatoriska kursen ”Professional Training in the Arts and Humanities” (7,5 hp). Utbildningens utformning kan även bedömas fungera väl med tanke på de utexaminerades framgångsrika placering i den akademiska världen och till exempel ABM-sektorn. Doktorerna som utexaminerats från institutionen erbjuds också affiliering vid institutionen, vilket underlättar en övergång till en akademisk karriär.

I samband med bedömargruppens besök vid institutionen framgick att det finns ett ökat intresse för kunskaper som anknyter till akademiska och övrig karriärutveckling som en del av forskarutbildningen. I nuvarande form kan doktoranderna meritera sig akademiskt genom till exempel egen undervisning, högskolepedagogiska kurser, administration och arrangering av konferenser, dock så att det här är frivilligt och utanför de egentliga studierna. En systematisering av kunskapsspridningen och kopplingen mellan studierna och yrkeskarriären efter examen kunde således ytterligare stödja doktorandernas utveckling. Universitetets språkkurser i svenska bör utnyttjas i högre utsträckning för internationella doktorander då goda kunskaper i svenska stärker anställningsbarheten på den svenska arbetsmarknaden.

Studentinflytande

Utgående från självvärderingen och intervjuer med doktorander och personal kan bedömargruppen konstatera att det finns väl utvecklade formella och informella ramar som erbjuder doktoranderna en möjlighet att påverka planering, genomförande och uppföljning av forskarutbildningen. Doktorander har representanter i institutionsstyrelsen och i beslutsberedningar generellt. Institutionen har också ett doktorandråd som studierektor för forskarutbildning kan vända sig till för att lyfta frågor som rör forskarutbildningen. Möjlighet till utvecklingssamtal för doktorander med studierektor för forskarutbildningen eller prefekt finns.

På grund av ett fåtal studenter på kurser inom forskarutbildningen utvärderas inte kurserna på ett systematiskt sätt. Det sker dock uppföljningar av kurserna muntligen för att få fram önskemål och idéer kring kursutformning, innehåll och examination. Enskilda doktorander har också möjlighet att påverka sin utbildning genom direkt återkoppling till sina handledare och lärare, framför allt vid den årliga uppföljningen av de individuella studieplanerna.

Studiemiljö

Musikvetenskapliga institutionen utgör enligt bedömargruppen en tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö för forskarutbildningens doktorander. I fråga om fysisk miljö är verksamhetsförutsättningarna mycket goda, alla doktorander erbjuds till exempel en egen tjänsteplats i institutionens ändamålsenliga lokaler. Doktoranderna åtnjuter även i övrigt samma förmåner som övrig personal och de yttre förutsättningarna för att integreras i gemenskapen verkar finnas. Möjligheterna att delta i nationella och internationella doktorandnätverk och övrigt samarbete erbjuder också möjligheter till att ingå i en större musikvetenskaplig gemenskap.

Uppföljning och utveckling

Sammantaget kan bedömargruppen konstatera att institutionens forskarutbildning bygger på en kontinuerlig uppföljning av hur utbildningens mål uppnås samt av en fortlöpande utveckling av utbildningens olika delområden. Det finns mötespraktiker bland personalen som erbjuder möjligheter att dryfta frågor i anknytning till utbildningen och det finns strukturer genom vilka doktoranderna på institutionsnivå kan delta i utvecklingsprocesser. På individnivå sker uppföljningen med hjälp av en årlig genomgång av den individuella studieplanen och vid det frivilliga utvecklingssamtalet, som förs av prefekten utan handledarens närvaro.

Det är förståeligt att det är svårt att i en småskalig utbildning skapa anonyma eller kvantitativt storskaligare system för utvärdering av utbildningens struktur och övergripande innehåll. I självvärderingen föreslås olika sätt att hantera den här typen av frågor, bland annat genom att be om respons på forskarutbildningen efter slutförd forskarutbildning. En annan möjlighet kunde vara att på fakultetsnivå göra större årliga förfrågningar bland alla fakultetens doktorander för att skapa en allmän bild av utvecklingen.

Fördjupningsområden

Under denna rubrik väljer bedömargruppen att sammanfatta de observationer som gjorts kring de ”fördjupningsområden” som självvärderingen tar upp: musikteoriutbildning (på grundnivå), internationalisering (på avancerad nivå) och forskarutbildningskurser (på forskarutbildningsnivå).

Musikteoriutbildning

Musikteori utgör sedan länge en ”profilerad och viktig del” av institutionens verksamhet. Musikteori, så som den lärs ut vid institutionen, sägs vara både ett ”stödämne” inom musikvetenskap, samt en ”förutsättning” för ”kunskap, förståelse, tolkning, bedömning och kontextualisering av musik”. Inte minst gäller det ”musikens strukturella utformning och dess relationer till kultur och samhälle”. Musikteorin plats i kandidatprogrammet motiveras särskilt av att den utgör kunskap som förväntas ”i motsvarande utbildningar internationellt” på masternivå. Den översyn av kurserna i musikteori som enligt självvärderingen är nödvändig, botten i vitt skilda förkunskaper och förväntningar hos studenterna vad gäller dels musikteori som sådan, dels repertoarkännedom (som nämnts ovan har institutionen ett fokus på västerländsk musik 1700–1900, vilken för många är obekant).

Självvärderingen hänvisar till krav på breddad rekrytering, samt ”vikten av att knyta an till och tillvarata studenternas kunskaper, erfarenheter och perspektiv”. För att lösa problemet vill man inte återgå till tidigare års antagningsprov, utan väljer att stötta intresserade studenter med den tidigare nämnda teoristugan, samt med förberedande sommarkurser. Dessutom satsar man på att bredda repertoaren av musikexempel och att utvidga analysmetoderna. Ett förslag som övervägs är att erbjuda ett alternativ till musikteori 2 inom kandidatprogrammets tredje termin med exempelvis ”populärmusik och musik i relation till genus”.

Den nämnda översynen och problematiseringen är ett tecken på institutionens ambitiösa och professionella förhållningssätt till verksamheten. Men bedömargruppen ser också att det nämnda fördjupningsområdet bär på en något större utmaning än vad som framkommer i självvärderingen. Det är en utmaning som vinner på att lyftas fram och diskuteras. Det handlar å ena sidan om (själv-)förståelsen av musikteorins vetenskapliga status, å andra sidan dess plats och funktion i de utbildningar som ges vid institutionen.

För att någorlunda enkelt och kortfattat sätta fingret på vad som här avses med musikteorins vetenskapliga status kan en av självvärderingens egna jämförelser åberopas, den att språkstudier kräver förkunskaper i det språk som studeras (och att liknande därför skulle kunna krävas för musikvetenskap). Här framtonar musikteorin som studiet av ett specifikt ”språk”, d.v.s. den västerländska konstmusiken mellan åren 1700 och 1900. Samtidigt tenderar formuleringar som den ovan anförda om musikteorin som en ”förutsättning”, att frammana bilden av musikteori inte som ett specifikt språkstudium, utan mer som ett universellt studium av musik (”musik och musikkulturer både historiskt och i samtiden”), nästan som ett slags musiklingvistik. Hur man förhåller sig till musikteorin i detta avseende är således av vikt, då det rimligen kommer att ge återklang i synen på ämnets breddning visavi dess möjliga kärna.

Musikteorins plats och funktion är därtill en fråga som kan vinna på att dryftas mer metodiskt och strukturerat i förhållande till de kurser och program där den ingår. Å ena sidan utgör musikteori en central del i institutionens profil och internationellt uppmärksammade styrka och expertkompetens,

vilket vore olyckligt (minst sagt) att göra avkall på. Å andra sidan bör dess plats i framför allt kandidatprogrammet, givet programmets nuvarande mål, diskuteras mer genomgripande än vad självvärderingen ger sken av, inte minst för att undvika den typ av kursvärderingssvar som citeras i självvärderingen (och som i viss mån framkom i bedömargruppens möten med studenterna). Vid samtal med personalen framhölls värdet för kulturarbetare av att med musikteoretisk kompetens kunna tala med dirigenter på dirigenters vis. Men har man ambitionen att erbjuda motsvarande djup inom exempelvis inspelad populärmusik – för att möjliggöra kulturarbeters samtal med ljudproducenter på ljudproducenters vis – är risken att institutionen tar på sig ett uppdrag för vilket nuvarande personalstyrka är för liten. Och är ambitionen att globalt täcka in musikkulturer (i pluralis) riskerar problemet att bli än större. Ett rimligt alternativ är då att i samband med översynen av kandidatprogrammets mål mer explicit betona institutionens befintliga expertis och styrkor.

Slutligen vill bedömargruppen tipsa om ett hjälpmedel för en metodisk och strukturerad diskussion av nämnda utmaning. Här handlar det om utnyttjandet av utbildnings- och kursplanernas potential som karta (eller partitur) över den särskilda geografi som utbildningarna i musikvetenskap kan sägas utgöra. Snarare än att se arbetet med dessa dokument som en administrativ påлага, kan de vid en systematisk tillämpning fungera som ett transparent och smidigt verktyg för att identifiera brister, men också bekräfta enhetlighet och konsistens i utbildningarnas olika mål.

Internationalisering

Masterprogrammet i humaniora, med musikvetenskaplig inriktning, är sedan 2016 ett helt internationellt program, med studenter från olika bakgrunder, såväl kulturella som studiemässiga. Efter några år av målinriktad marknadsföring söker studenter, huvudsakligen från Europa, Asien, och Nordamerika, vilket möjliggjort antagning av 5–10 studenter per årskurs (vid bedömargruppens besök fördes samtal med studenter från Sverige, Kina och USA). Vid sidan av de uppenbara tillgångar heterogeniteten i utbildningsbakgrund innebär – t.ex. en mångfald av perspektiv som fördjupar det ömsesidiga lärandet vid seminarier – lyfter institutionens självvärdering ett antal särskilda utmaningar som det internationella masterprogrammet också medför.

Här nämns exempelvis svårigheten att bedöma de sökandes såväl ämnesmässiga som språkliga förkunskaper, då den dokumentation som förekommer inte alltid är tillförlitlig. Därtill uppstår ofta en ”kulturkrock” där studenter i vissa fall förväntar sig en avsevärt mer undervisningsintensiv utbildning än den forskningsinriktade och i hög grad på självstudier uppbyggda undervisning som erbjuds. Den ojämna graden av självständighet mellan studenter innebär stora skillnader i möjlighet att tillgodogöra sig utbildningens innehåll, samtidigt som den ofta ställer oproportionellt stora krav på handledare som kan behöva stötta studenter på ett tidskrävande sätt (det senare medförande en orättvisa, då bättre förberedda studenter får sig mindre resurs tilldelad).

För att ta sig an dessa utmaningar har man, i stället för att lasta den dominerande undervisningsformen, med seminarier och skrivuppgifter, riktat blicken mot själva kursstrukturen. En del av det förslag till lösning som för närvarande prövas, är ett upplägg med parallellläsning, där en läsårsövergripande kurs med kritiska textstudier får fungera som ryggrad för kortare kurser fokuserande på studentens egna argument och reflexioner. En annan del av lösningen går ut på att balansera utbildningens ”individualistiska” prägel med ett stärkande av den sociala gemenskapen, både inom undervisningen och utanför denna. Det förra sker exempelvis genom att engagera

doktorander i vissa masterseminarier, det senare bl.a. genom att engagera andraårsstudenter som mentorer för förstaårsstudenterna.

Sammanfattningsvis kan sägas att både identifieringen av utmaningar och ambitionen att möta dessa vittnar om ett professionellt engagemang och förhållningssätt. Det bör därtill påpekas att problemen ej är unika för institutionen; de finns också vid andra institutioner, såväl vid Uppsala universitet, som vid många andra lärosäten i landet. I den mån bedömargruppen har något att tillföra så är det kanske främst en påminnelse, utgående från samtal med studenterna, om att institutionen kan arbeta för att säkerställa plats för studenterna på universitetets "Språkverkstad", för stärkande av kunskaper i både engelska och svenska. Det senare gäller inte minst för att underlätta studenternas anställningsbarhet på den svenska arbetsmarknaden (kanske kan också kursen Internship få en fastare roll i programmet).

Forskarutbildningskurser

Musikvetenskapens karaktär som enämnesinstitution erbjuder möjligheter att ge en stark ämnesbas också i fråga om fortbildningskurser, samtidigt som det ringa antalet doktorander samt deras varierande ämnesmässiga intressen innebär stora utmaningar om man försöker skapa ett relevant och digert kursutbud på forskarutbildningsnivå. Institutionen har valt att utveckla utbildningen genom att övergå från läskurser till tre typer av kurser (fakultetens obligatoriska doktorandkurs, institutionens i praktiken obligatoriska och enskilda kurser som ges utifrån en eller flera doktoranders inriktning och avhandlingsprojekt) som till stor del balanserar mellan individuell och grupputbildning. Målet är att erbjuda en lämplig tematisk bredd utan att ge avkall på vetenskapligt djup. Fördelarna med den valda modellen är att man kan anpassa kurserna enligt individuella behov. I mån av möjligheter kan läsandet och skrivandet även kombinera individuell och gemensam inläring med hjälp av till exempel textseminarier. I självvärderingens fördjupningsdel presenteras också en modell som bygger på att kursutbudet utvecklas genom en fyrstegsprocess där handledarkollegiet kan få en mer formell roll. Förslaget erbjuder en möjlig utväg och tyder på att institutionen är medveten om problemen och har diskuterat olika möjligheter för att förbättra läget.

Bedömargruppens intryck efter att ha läst självvärderingen och träffat såväl doktorander som personal är att de planerade reformerna kan vara fruktbara, men att det också kan vara bra att noga utvärdera existerande praktiska lösningar och möjligheter. Även om musikvetenskapen fortsätter som enämnesinstitution erbjuder ett stort mångvetenskapligt universitet som Uppsala universitet stora möjligheter till ämnesöverskridande samarbete, vilket redan nu i praktiken nyttjas av flera doktorander. Likaså kan det finnas möjligheter att inom ramen för existerande nationella musikvetenskapliga ämneskonferenser och doktorandnätverk utveckla nya verksamhetsformer. En systematisering av dylika lösningar kunde öka tydligheten och skapa system som tryggar individuell flexibilitet, ämnesmässig bredd och vetenskaplig djup.

Sammanfattning

Baserat på institutionens självvärdering och intervjuer med studenter, personal och institutionsledning är bedömargruppen av den uppfattning att utbildningen i musikvetenskap på samtliga nivåer håller mycket hög kvalitet i allmänhet.

Undervisningen på samtliga nivåer uppfyller målen och vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Kurserna examineras utifrån målbeskrivningar i kursplan och genom varierande examinationsformer med hänsyn till ämnespedagogiken och studentgruppen. Studenters lärande är i fokus med många undervisningstimmar på lägre nivåer och tydliga kursunderlag. Ett systematiskt arbete med tydliga betygskriterier på samtliga kurser på grund- och avancerad nivå skulle ytterligare stärka kvalitén på undervisningen och säkerställa en mer jämlik examination över kurstillfällen. Kursdelen inom forskarutbildningen skulle kunna stärkas genom mer samarbete inom såväl området vid Uppsala universitet som de nationella ämnesnätverken genom t.ex. ett samordnat kursutbud på högre nivåer.

Studiemiljön är mycket god och sker i ändamålsenliga, fina lokaler. Studenterna har inflytande i verksamheten genom studentrepresentanter utsedda i beslutsberedande och beslutsfattande organ. Kursvärderingar på grund- och avancerad nivå genomförs på ett systematiskt sätt och studenters åsikter tas till vara inför kommande kurstillfällen. Studierna förbereder studenter till ett framtida arbetsliv på olika sätt och arbetslivsanknytningen i utbildningen kan anses vara adekvat. Forskningsanknytningen i undervisningen skulle ytterligare kunna stärkas genom att informera studenter om pågående forskningsprojekt på institutionen och möjliggöra masterstudenter att delta i forskningsprojekt genom t.ex. uppsatsarbete eller praktik.

Institutionsledningen och lärarkollegiet arbetar systematiskt för att genomföra en högkvalitativ utbildning på alla nivåer på ett föredömligt sätt. Lärarkompetensen är mycket hög och studenter får träffa entusiastiska och kompetenta lärare och forskare som brinner för sina ämnen. Lärarkåren utgörs av aktiva forskare och alla har formell högskolepedagogisk utbildning. Institutionen arbetar systematiskt med personalens kompetensutveckling vari ingår individuell kompetensutvecklingsplan både för utbildning och forskning, som följs upp årligen. Lärarkapaciteten kan anses vara tillräcklig givet nuvarande utbildningsvolym men rekrytering av ytterligare en lektor för att uppnå större bredd i utbildningen och avlasta överarbetad personal är att rekommendera.

Sammantaget kan bedömargruppen konstatera att institutionens självvärdering bygger på en grundlig, kritisk genomgång av nuläget och kommande behov. Ett centralt utvecklingsområde är institutionens väl motiverade behov av ökad bredd. Även i det här hänseendet är det av största vikt att institutionen har en möjlighet att utöka personalen med en bredare ämneskompetens för att också i framtiden trygga såväl bredd som djup utan att ge avkall på den nuvarande höga nivån på verksamheten.

Bilaga

Program platsbesök, den 29-30 september 2022

Torsdag 29/9

10.00-12.00	Panelens arbete
12.00-13.15	Lunch
13.15-14.00	Grundutbildningsstudenter (från campus, distans, program, enstaka kurs)
14.30-15.00	Masterstudenter
16.00-16.45	Doktorander
16.45-17.30	Panelens arbete

Fredag 30/9

9.15-10.00	Undervisande lärare
10.30-11.00	Studieadministration (kursassistent, amanuens)
11.30-12.15	Ledning (prefekt, studierektorer)
12.30-	Lunch
13.30-15.30	Panelens arbete